

PRAKSISOVERSIGT · ARVERET OG DØDSBOSKIFTE

Praksisoversigt over insolvente dødsboer (insolvensbehandling efter dødsboskifteloven)

Dødsboskiftelovens §§ 69-72 og konkurslovens regelsæt i skifteretternes praksis

Version 2 · Opdateret 21. jul. 2026 · 31 afgørelser · 2008-2025

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Når et dødsbos aktiver ikke kan dække afdødes og boets gæld, tages boet ikke under konkurs, men under insolvensbehandling ved bobestyrer efter dødsboskiftelovens § 69, stk. 1. Ordningen blev indført med dødsboskifteloven af 1996, der afskaffede dødsbokonkursen og i stedet flyttede konkurslovens centrale regelsæt – fristdag, omstødelse, konkursorden, skiftesamlinger og udlodning – ind i dødsboskiftelovens § 70, stk. 4, med skifterettens insolvensafgørelse i konkursdekretets sted og kreditorerne i arvingernes sted. Praksis er domineret af skifteretterne som første instans og landsretterne som kæreinstans, mens Finansielle Ankenævn har udviklet en betydelig praksis om pengeinstitutters modregning og fordringsanmeldelse i insolvente dødsboer. Denne oversigt gennemgår indgangsbetingelserne, bostyret, fordringsprøvelsen, fortrinsstillingen for begravelsesudgifter i § 71, massekravene i § 72, statskassens subsidiære hæftelse og arvingernes hæftelsesfrigørelse mod § 104-tilbagelevering.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Et dødsbo, hvis aktiver ikke kan dække afdødes og boets gæld, tages ikke under konkurs, men under insolvensbehandling ved bobestyrer efter dødsboskiftelovens § 69, stk. 1.
- 02** Skifterettens afgørelse om insolvensbehandling kræver kun kendelsesform, hvis der opstår tvist om selve insolvensspørgsmålet – ellers stilles der ikke krav om en særlig afgørelsesform.
- 03** Tidspunktet for skifterettens afgørelse efter § 69, stk. 1, træder i stedet for konkursdekretets afsigelse ved anvendelsen af de overførte konkurslovsregler, herunder ved fristdags- og omstødellesberegningen.
- 04** Kreditorerne træder i stedet for arvingerne ved informationspligt, bomøder, afstemning og fordringsprøvelse, jf. § 70, stk. 2 og 3.
- 05** Fordringsprøvelsen efter § 56, jf. § 70, stk. 3, skal omfatte fordringernes plads i konkursordenen, og fordringer uden udsigt til dividende behøver slet ikke at blive prøvet.
- 06** Rimelige begravelsesudgifter dækkes efter § 71 forud for al anden gæld – også forud for massekrav og bobestyrerens almindelige salær.

- 07** Rekvirentsalær, der indgår i boet ved tvangsauktion over afdødes faste ejendom, går forlods til bobestyrerens arbejde med auktionen, men bobestyreren har ikke automatisk krav på hele beløbet.
- 08** Statskassen dækker efter § 69, stk. 4, de bobehandlingsomkostninger, boets midler ikke rækker til – men forarbejderne udelukker udtrykkeligt dækning af selve begravelsesudgifterne.
- 09** Bobestyrerens salær skal i insolvente boer godkendes af skifteretten efter en samlet vurdering af arbejdets omfang, boets beskaffenhed, ansvaret og det opnåede resultat, jf. § 70, stk. 7.
- 10** Sekretærtid honoreres kun, når der er tale om selvstændigt boarbejde og ikke ren skrivning efter diktat, og arvingernes eller kreditorernes godkendelse binder ikke skifteretten.
- 11** Arvinger og længstlevende ægtefælle frigøres for hæftelsen for afdødes gæld ved overgang til bobestyrerbehandling, men kun mod at opfylde tilbageleverings- og berigelsespligten i § 104, der går videre end dansk rets almindelige regler om *condictio indebiti*.
- 12** Modregning i det insolvente dødsbo bedømmes efter konkurslovens § 42, der finder anvendelse via § 70, stk. 4, med skifterettens insolvensafgørelse som skæringspunkt.
- 13** Var afdøde allerede under konkurs ved dødsfaldet, holdes aktiver, der først frigøres ved døden – fx boslodskrav og kreditorbeskyttede forsikrings- og pensionsmidler – uden for konkursmassen og tilfalder dødsboet.
- 14** Udvidet bostyre efter § 70 a forudsætter, at omstændighederne undtagelsesvis taler for det, og bestemmelsen er efter forarbejderne forbeholdt undtagelsestilfælde, fordi et sådant bostyre tynger boets afvikling.
- 15** Indbo og personlige effekter af beskeden værdi udleveres efter § 70 b til arvingerne, men vurderingen skal af hensyn til kreditorerne være mere restriktiv end transbeneficiet i retsplejelovens § 509.
- 16** Dødsboer, hvor insolvensen først indtræder efter dødsfaldet, er ikke omfattet af konkursskatteloven, jf. cirkulæret om skattemæssige forhold ved konkurs pkt. 18.

Fra dødsbokonkurs til insolvensbehandling – reformen i 1996 og lovens systematik

§ 1

Før dødsboskifteloven af 1996 blev insolvente dødsboer behandlet som konkursboer efter konkursloven. Med loven blev dødsbokonkursen afskaffet og erstattet af en selvstændig insolvensordning i lovens kapitel 16 om bobestyrerbehandling, hvor konkurslovens materielle kerneregler blev gjort anvendelige ved henvisning i stedet for ved dekret.

Selve grundnormen står i [dødsboskiftelovens § 69, stk. 1](#):

Er boet insolvent, træffer skifteretten afgørelse om insolvensbehandling og udpeger bobestyrer, jf. dog § 70 a.

Justitsministeriet begrundede i forarbejderne til den oprindelige lov (1995 LSF 120) valget af en forenklet bobestyrerordning frem for fuld konkursbehandling med, at

behandlingen af sådanne boer normalt alene består i en rolig afvikling ved realisation af aktiver med efterfølgende udlodning af provenuet efter konkursordenen.

Om baggrunden for udvalget af de overførte konkurslovsbestemmelser henviste forarbejderne til Skiftelovsudvalgets betænkning nr. 1270/1994, s. 254-259.

Systematikken er, at reglerne om bobestyrerbehandling i lovens kapitel 16 som udgangspunkt gælder fuldt ud, med de undtagelser der udtrykkeligt er opregnet i § 70, stk. 1 – §§ 37 og 38, § 47, § 48, stk. 1, § 52, stk. 4, § 53, stk. 2, § 57, stk. 1, § 64 og §§ 66-68. Denne udtrykkelige opregning blev først indsat ved revisionen i LOV nr 221 af 21/03/2011; forarbejderne dertil understreger, at ændringen alene havde til hensigt at klargøre den gældende retstilstand, som forudsætningsvis fulgte af lovteksten og af Skiftelovsudvalgets betænkning nr. 1270/1994, s. 247-248.

Selve fortrinsstillingen for begravelsesudgifter blev ligeledes flyttet fra konkursloven til dødsboskifteloven. Om § 71 hedder det i de oprindelige forarbejder:

Bestemmelsen svarer til den gældende konkurslovs § 92. Da denne bestemmelse alene vedrører dødsboer, der efter forslaget ikke længere tages under konkursbehandling, men behandles efter de nye regler om insolvente dødsboer, foreslås bestemmelsen overført fra konkursloven til lov om skifte af dødsboer.

Loven er senest konsolideret ved lovebekendtgørelse af 14. september 2021. De efterfølgende ændringer af relevans for insolvensbehandlingen er de digitaliseringsændringer, der blev gennemført ved LOV nr 1553 af 12/12/2023 og LOV nr 1464 af 10/12/2024 – sidstnævnte flytter pligten til at underrette told- og skatteforvaltningen om insolvensafgørelsen fra bobestyreren i § 69, stk. 2, til skifteretten i § 69, stk. 1.

LOV

Dødsboskifteloven § 69, stk. 1-4

Dødsboskifteloven § 70, stk. 1

Dødsboskifteloven § 71

Konkursloven § 92

§ 2 Vejen ind i insolvensbehandling: § 43, § 52, stk. 3-4, og afgørelsens form efter § 69, stk. 1

Insolvensbehandling forudsætter, at boet allerede er under bobestyrerbehandling, og at bobestyreren indstiller til skifteretten. Dødsboskifteloven opererer med to tidspunkter:

- **Før åbningsstatus.** Efter § 43 skal bobestyreren, hvis boet efter de foreliggende oplysninger *klart* må antages at være insolvent, **straks** anmode skifteretten om at fastslå dette. Forarbejderne præciserer, at bestemmelsen også gælder boer, der behandles af en midlertidig bobestyrer, og hvor der foreligger et behov for konkursregulering.
- **Ved eller efter åbningsstatus.** Viser insolvensen sig først ved udarbejdelsen af åbningsstatus eller senere, indstiller bobestyreren straks efter § 52, stk. 3 eller stk. 4, at der træffes afgørelse om insolvensbehandling. Når afgørelsen først er truffet, finder § 52, stk. 4, ikke længere anvendelse, jf. undtagelsen i § 70, stk. 1.

En hyppig praktisk indgang er, at en kreditors anmeldelse af et krav i sig selv gør boet insolvent, så det udlægges til bobestyrerbehandling. I Finansielle Ankenævns sag 10/2024 havde Danske Bank oplyst skifteretten om

en inkassogæld på 146.207,65 kr. fra et lån optaget i 1981; da gælden oversteg boets aktiver, blev boet anset for insolvent og udlagt til bobestyrer. Banken frafaldt siden kravet, hvorefter boet blev solvent – men med et bobestyrersalær på 55.000 kr., der reducerede nettoarven til 28.813,45 kr. Ankenævnet fandt, at banken ikke havde handlet ansvarspådragende ved at oplyse skifteretten om et retsgyldigt og ikke-forældet krav, og at det efterfølgende frafald ikke udløste pligt til at dække bobehandlingsomkostningerne.

Om **afgørelsens form** er retstilstanden fastlagt i forarbejderne til § 69. Skiftelovsudvalget havde foreslået, at insolvensafgørelsen skulle træffes ved kendelse, men det blev ikke fastholdt:

Efter betænkningssudkastet foreslås skifterettens afgørelse om insolvens truffet ved kendelse. Dette krav til afgørelsesformen er ikke fastholdt i lovforslaget. Konkursloven stiller ikke krav om, at konkursdekretets afsigelse skal ske ved kendelse, og insolvent dødsbobehandling findes ikke at afvige så væsentligt fra konkursbehandling, at der bør stilles krav om en særlig afgørelsesform. Kendelsesformen skal således alene anvendes, hvor der opstår tvist om insolvensspørgsmålet.

Afgørelsen kan kæres til landsretten efter de almindelige regler i § 105, stk. 1, og skifteretten kan omgøre en afgørelse om insolvens efter § 103, stk. 1, nr. 1. Grænserne for genoptagelse er snævre: i **SKS-402/2014-ARH** afviste Skifteretten i Aarhus genoptagelse af et afsluttet bo, der alene skulle ændre boets skattemæssige status, med bemærkningen:

Dødsboskifteloven indeholder ikke hjemmel til at genoptage boets behandling med den begrundelse, at den skattemæssige stilling skal ændres.

Tilsvarende fastholdt skifteretten i **SKS-2312/2009-HJO** en tidligere afvisning af genoptagelse, da der ikke var anført nye forhold.

LOV	Dødsboskifteloven § 43	Dødsboskifteloven § 52, stk. 3, 4	Dødsboskifteloven § 69, stk. 1
	Dødsboskifteloven § 105, stk. 1		
PRAKSIS	Byretten · Anmodning om genoptagelse af dødsbo alene med henblik på ændring af skattemæssig status		01.02.2016
	Byretten · Afgørelse om afvisning af genoptagelse af dødsbo		13.03.2012
	Det finansielle ankenævn · Arvingers krav om erstatning for bobestyrersalær afvist efter bankens eftergivelse af gæld		21.10.2024

§ 3 Valg af bobestyrer, udvidet bostyre efter § 70 a og bobestyrerens funktioner

I insolvente boer gælder de almindelige regler om udpegning af bobestyrer i §§ 37-38 ikke. Udpegningen sker i stedet efter § 40 og § 69, stk. 1, og det er efter forarbejderne altid skifteretten, der bestemmer, hvem der skal behandle boet:

Begrundelsen herfor er, at bobehandlingen i insolvente boer hovedsaglig sker i kreditorernes interesse. Hertil kommer, at behandlingen af et insolvent bo kræver juridisk kyndighed i konkursret. Skifteretten er således frit stillet med hensyn til, om en autoriseret bobestyrer eller en advokat, der er kyndig i konkursbehandling, skal forestå afviklingen af det insolvente bo.

Forarbejderne tilføjer, at hvis behandlingen allerede er påbegyndt ved en autoriseret bobestyrer eller en indsat advokat, vil det normalt være hensigtsmæssigt at lade behandlingen fortsætte ved denne. At en testamentsindsat bobestyrer ikke uden videre kan afsættes, følger af Højesterets kendelse i [Sag 159/2015](#), hvor retten fastslog, at tvist om fortolkningen af testamentet og en kodiciel, som bobestyreren selv havde udfærdiget, "ikke i sig selv [medfører] inhabilitet"; afsættelse kræver "afgørende grunde". Den betragtning har naturlig gennemslagskraft også ved insolvensbehandling, hvor skifterettens skøn dog fra begyndelsen er frit.

De formelle rammer om bobestyrerhvervet findes i [bekendtgørelse om bobestyrere](#). Autorisation meddeles advokater under 70 år for højst 10 år ad gangen, jf. [§ 2](#), og medfører pligt til at behandle boer, der udleveres af skifteretten i retskredsen, jf. [§ 3](#). Tilsynet med bobestyrerens forvaltning af boet føres af den skifteret, der har udleveret boet, og skifteretten kan når som helst forlange samtlige boets dokumenter forelagt, jf. [§ 24](#).

Bobestyrerens dobbeltrolle. Efter [§ 70, stk. 4, 3. pkt.](#) varetager bobestyreren skifterettens funktioner efter konkurslovens [§ 109, stk. 1, 1. pkt.](#), [§ 119, stk. 3](#), [§ 120](#), [§ 122](#) og [§ 151, stk. 2](#), og varetager "i det hele kurators funktioner". Bobestyreren indrykker altså selv proklama i Statstidende, leder skiftesamlinger og stadfæster regnskab og udlodning.

Udvidet bostyre. [§ 70 a](#) giver skifteretten adgang til – efter anmodning fra en fordringshaver og hvis omstændighederne undtagelsesvis taler for det – at lade konkurslovens regler om bostyre, kreditorudvalg, skiftesamlinger og kuratorvederlag finde anvendelse. Forarbejderne til den oprindelige bestemmelse (dengang [§ 70, stk. 2](#)) angiver anvendelsesområdet:

Efter omstændighederne vil der kunne være behov for et udvidet konkursbostyre i dødsboer, i hvilke der findes en større virksomhed i drift og i øvrigt i dødsboer med betydelige kolliderende kreditorinteresser, der kan begrunde afholdelse af valg af kurator. Da et sådant bostyre imidlertid vil tynge boets afvikling, forudsættes det, at bestemmelsen kun bringes i anvendelse i undtagelsestilfælde.

Træffes afgørelse efter [§ 70 a, stk. 1](#), sættes en række af kapitel 16's regler ud af kraft, jf. [§ 70 a, stk. 2](#) – §§ [40](#), [45](#), [49](#), [50](#), [52-55](#) og [57](#). Kurator udpeges og vælges da efter konkurslovens §§ [107-109](#) og [§ 113](#), og salær fastsættes efter konkurslovens [§ 239](#).

LOV

Dødsboskifteloven § 40

Dødsboskifteloven § 70, stk. 4

Dødsboskifteloven § 70a, stk. 1, 2

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets vurdering af inhabilitet for testamentsindsat bobestyrer ved tvist om fortolkning af kodiciel

10.02.2016

Konkurslovens regelsæt via [§ 70, stk. 4](#) – fristdag, nærstående, [§ 4](#) omstødelse og konkursorden

Kernen i insolvensordningen er henvisningsbestemmelsen i [§ 70, stk. 4](#), der med de nødvendige ændringer gør følgende konkurslovsregler anvendelige:

Konkurslovens regler	Emne
§ 1	Fristdag
§ 2	Nærstående
§§ 38-81	Krav mod boet, gensidigt bebyrdende aftaler og omstødelse

§§ 93-99	Konkursordenen
§ 109, stk. 1, 1. pkt.	Indkaldelse i Statstidende
§ 110, stk. 4	Økonomisk kriminalitet
§§ 119-122 og § 123, stk. 2-3	Skiftesamlinger og afstemning
§ 143, §§ 145-149, § 151, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2, § 153, § 154	Slutning og udlodning

Den afgørende omregningsregel står i bestemmelsens 2. pkt.: **tidspunktet for skifterettens afgørelse efter § 69, stk. 1, træder i stedet for tidspunktet for konkursdekretets afsigelse.** Forarbejderne fastslår dette udtrykkeligt:

Således fastlægges det i bestemmelsens stk. 1, 2. pkt., at der i de tilfælde, hvor der efter konkursloven regnes med tidspunktet for konkursdekretets afsigelse, i insolvente dødsboer i stedet skal regnes med tidspunktet for skifterettens bestemmelse om insolvensbehandling efter § 69, stk. 1.

Det betyder, at hele omstødelsesapparatet i konkurslovens §§ 64-81 anvendes i dødsboet med fristdagen beregnet efter konkurslovens § 1, og at den almindelige konkursretlige praksis om omstødelse dermed slår igennem. Landsretternes og Højesterets afgørelser om gaveomstødelse og utilbørlig begunstiggelse er derfor relevante fortolkningsbidrag også i dødsboet:

- **Insolvensvurderingen på fuldbyrdelsestidspunktet.** I [BS-647/2014-VLR](#) blev en gaveoverdragelse af fast ejendom ikke omstødt, fordi modtagerne løftede bevisbyrden for, at giver "hverken var eller blev insolvent i konkurslovens forstand" ved fuldbyrdelsen. Landsretten fremhævede samtidig, at forpligtelser, der kom til efter fuldbyrdelsen, skal indgå, "hvis forpligtelserne på fuldbyrdelsestidspunktet havde den fornødne aktualitet". Tilsvarende blev omstødelse afvist i [BS-706/2008-OLR](#), hvor periodiske likviditetspres ikke udgjorde varig manglende betalingsevne i konkurslovens § 17, stk. 2's forstand.
- **Utilbørlig begunstiggelse.** I [BS-59868/2023-VLR](#) og den underliggende byretsdom [BS-8614/2022-VIB](#) blev en banks sikkerhedsudvidelse omstødt efter [konkurslovens § 74](#), fordi sikkerheden var etableret efter, at banken måtte indse skyldnerens insolvens. Byretten præciserede, at det afgørende er **etableringstidspunktet**, ikke indfrielsestidspunktet. Højesteret har anlagt samme linje i [BS-25020/2021-HJR](#) og [BS-20461/2022-HJR](#).
- **Gaver til nærstående.** I [BS-2058/2015-ARH](#) blev en overførsel på 50.000 kr. fra far til søn to dage før en dom, der fastslog en gæld på 45 mio. kr., omstødt som gave efter konkurslovens § 64, stk. 1, mens huslejebetalinger ikke kunne omstødes efter § 74, fordi sønnen ikke kendte eller burde kende insolvensen. Se også [BS-1180/2009-VLR](#) om omstødelse af ægtepagt oprettet i tilknytning til et varslet skattekrav.
- **Retlig interesse i insolvensbehandling.** Højesteret fandt i [Sag 58/2019](#), at det forhold, at det "ikke kan udelukkes, at der kan foreligge omstødelige dispositioner", i sig selv giver en kreditor den fornødne retlige interesse i insolvensbehandling. Samme betragtning bærer en kreditors anmodning efter [dødsboskiftelovens § 23](#) om, at et antaget insolvent bo tages under bobestyrerbehandling.

Hertil kommer, at [§ 70, stk. 5](#) – der er ny med 2011-revisionen – gør forsikringsaftalelovens § 117 og § 12 i lov om visse civilretlige forhold m.v. ved pensionsopsparing i pengeinstitutter anvendelige, så boet kan kræve uforholdsmæssigt store indbetalinger på livsforsikringer og pensionsordninger foretaget inden for 3 år før fristdagen indbetalt i boet.

[Konkursloven § 64, stk. 1, 2](#) | [Konkursloven § 74](#)

PRAKSIS	Højesteret · Omstødelse af tredjemandsbetaling i koncernforhold efter konkurslovens § 74	24.11.2022
	Højesteret · Højesteretsdom om omstødelse af sikkerhedsstillelse og gældsafvikling grundet utilbørlig begunstiggelse af bank	01.06.2022
	Højesteret · Konkursbegæring og retlig interesse ved mistanke om omstødelige dispositioner til ægtefælle	24.02.2020
	Landsretten · Omstødelse af bankens udvidelse af sikkerhed i konkursramt ejendomsselskab	13.05.2025
	Landsretten · Omstødelse af gaveoverdragelse - Insolvensvurdering på fuldbyrdelsestidspunktet	15.09.2015
	Landsretten · Dom om omstødelse af ægtepagt og gyldigheden af låneaftaler	25.05.2010
	Landsretten · Frifindelse for omstødelse af ejendomsoverdragelse - Østre Landsret ændrer byretsdom	13.10.2009
	Byretten · Omstødelse af bankdispositioner efter konkurslovens § 74: Utilbørlig indfrielse af kreditter med friværdis fra ejendomssalg efter insolvensindtræden	20.11.2023
	Byretten · Sag om omstødelse af betalinger til nærtstående forud for konkurs	19.09.2016

§ 5 Fordringsprøvelsen efter § 56, jf. § 70, stk. 3 – kreditorerne i arvingernes sted

Fordringsprøvelsen i insolvente boer sker efter [§ 56](#), men med de modifikationer, der følger af [§ 70, stk. 3](#):

Prøvelse af fordringer finder sted efter § 56, således at forelæggelse sker for boets kreditorer. Forelæggelse kan ske ved en meddelelse om, at indstillingerne ligger til eftersyn på bobestyrerens kontor. Forelæggelse kan tillige ske for boets arvinger. Fordringsprøvelsen skal omfatte fordringernes plads i konkursordenen. Fordringer, der er således stillet i konkursordenen, at de ikke vil kunne opnå dividende, prøves ikke.

De to sidste punktnummer blev indsat ved 2011-revisionen. Om dem hedder det i forarbejderne til [LOV nr 221 af 21/03/2011](#):

Med forslaget i stk. 3, 4. pkt., præciseres det derudover, at fordringsprøvelsen i insolvente boer skal omfatte en prøvelse af fordringernes stilling i konkursordenen. Endelig medfører forslaget til stk. 3, 5. pkt., at bobestyreren får hjemmel til at undlade prøvelse af fordringer, som på grund af deres stilling i konkursordenen ikke kan forventes at kunne opnå dividende. En tilsvarende bestemmelse findes i konkurslovens § 130, stk. 3.

Den procesretlige mekanik er den samme som i solvente boer: bobestyreren udarbejder sin endelige indstilling, forelægger den for de fordringshavere, hvis krav ikke fuldt ud anerkendes, og enhver, der ikke kan godkende indstillingen, må inden 4 uger anlægge sag ved skifteretten, jf. § 56, stk. 4. Anlægges sag ikke rettidigt, er indstillingen godkendt, jf. § 56, stk. 5. Prøvelsen får dermed en betydelig **endelighedsvirkning**, som er central for kreditorer, der senere opdager fejl i deres egen anmeldelse.

Dette illustreres af Finansielle Ankenævns sag [172/2025](#). Banken havde i et insolvent dødsbo efter en ægtefælle, der døde i juni 2006, anmeldt et krav på ca. 1,15 mio. kr.; bobestyreren godkendte kravet i 2008, og banken modtog en dividende på ca. 339.000 kr. Ved en gennemgang af ældre sager i 2023-2025 konstaterede banken, at opgørelsen indeholdt beløb, der vedrørte den efterlevendes private solo-lån, samt mangelfuldt dokumenterede sagsomkostninger. Banken foretog en kulancebetaling på 50.101,25 kr., idet omstødelse af boopgørelsen ansås for forældet, mens klageren fastholdt et krav på yderligere ca. 312.240 kr. samt erstatning for merudgifter til bobestyrerbehandlingen. Sagen viser, at en godkendt fordringsprøvelse, der har udløst dividende, ikke uden videre kan korrigeres mange år senere, og at forældelsesreglerne får afgørende betydning for et sådant efterfølgende krav.

En beslægtet – men adskilt – problemstilling er, hvem der er **part** i forhold til boets krav og oplysninger. I bobestyrerboer er det boet ved bobestyreren og ikke den enkelte arving eller kreditor, der er part i forvaltningssager om boet; problemstillingen om partsbegrebet og aktindsigt i et bobestyrerbehandlet dødsbos skatte- og afgiftssag er behandlet af Folketingets Ombudsmand i udtalelsen om [arvings adgang til aktindsigt i skatte- og afgiftssag vedrørende offentligt skiftet dødsbo](#). Tilsvarende er søgsmålskompetencen vedrørende boets krav forbeholdt boet: i [BS-904/2009-FRB](#) blev en arvings sagsanlæg på boets vegne afvist, idet søgsmålskompetencen tilkom dødsboet, som derfor måtte genoptages efter § 103, jf. § 106, eller fastsætte frist for arvingerne efter § 109.

Endelig er der en informationsside: kreditorer skal kunne finde ud af, hvem de skal rette deres krav mod. I [SKS-3154/2023-ODE](#) behandlede Højesteret spørgsmålet om skifterettens oplysningspligt over for en udlejer med krav mod et dødsbo, der var afsluttet med boudlæg.

LOV

Dødsboskifteloven § 56, stk. 1-6

Dødsboskifteloven § 70, stk. 3

Dødsboskifteloven § 103

Dødsboskifteloven § 109

PRAKSIS	Byretten · Højesterets kendelse om skifterets oplysningspligt ved boudlæg	08.02.2024
	Byretten · Afvisning af sag om tilbagebetaling af plejhjemsudgifter til dødsbo efter langvarigt omsorgssvigt	10.03.2010
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod Nordeas anmeldelse af krav i insolvent dødsbo efter ægtefælle og krav om erstatning for bobestyreromkostninger	10.10.2025

Modregning i det insolvente dødsbo – konkurslovens § 42 og

§ 6 Finansielle Ankenævns praksis

Fordi [konkurslovens §§ 38-81](#) finder anvendelse via [§ 70, stk. 4](#), bedømmes pengeinstitutters modregning i afdødes indeståender efter [konkurslovens § 42](#) – med skifterettens insolvensafgørelse i konkursdekretets sted og fristdagen som skæringspunkt for, hvilke fordringer der kan bringes i modregning. Netop dette punkt udgør den største enkeltgruppe af offentliggjorte afgørelser om insolvente dødsboer.

Sag	Instans/dato	Problemstilling	Anvendte regler
271/2017	Finansielle Ankenævn, 1. feb. 2018	Boets indsigelse mod bankens modregning af indeståender i gæld frem for at lade midlerne dække begravelsesudgifterne	Dødsboskiftelovens § 70, stk. 4, og § 71; konkurslovens § 42, stk. 1
214/2016	Finansielle Ankenævn, 3. marts 2017	Boets protest mod modregning i midler frigivet fra en forvaltningskonto efter værgemålets ophør ved dødsfaldet	Dødsboskiftelovens § 70, stk. 4; konkurslovens § 42, stk. 1
1184/2009	Finansielle Ankenævn, 31. jan. 2011	Bankens modregning af afdødes midler i ægtefællernes fælles engagement, efterfulgt af den efterlevendes accept af selv at indbetale	Solidarisk hæftelse; ingen særskilte lovhenvísninger

236/2011	Finansielle Ankenævn, 12. sep. 2012	Krav om godtgørelse for istandsættelse af en ejendom i et insolvent dødsbo, som banken havde overtaget – kravet blev ikke imødekommet	–
----------	-------------------------------------	---	---

Sagerne **271/2017** og **214/2016** viser tydeligt strukturen: modregningsadgangen prøves efter konkurslovens § 42, stk. 1, sådan som den er gjort anvendelig ved dødsboskiftelovens § 70, stk. 4, og holdes op mod den særlige fortrinsstilling for begravelsesudgifter i § 71. Er modregningen berettiget efter § 42, unddrages indeståendet boets frie masse, og fortrinsstillingen i § 71 kan ikke bruges til at bryde en gyldigt etableret modregningsret; er modregningen derimod udelukket – fx fordi bankens fordring er erhvervet fra tredjemand inden for fristen i § 42, stk. 3, eller fordi erhvervelsen må sidestilles med en omstødelig betaling efter § 42, stk. 4 – skal midlerne indgå i boet og fordeles efter § 71 og konkursordenen.

I **1184/2009** var kernen en anden: bankens modregning af den afdøde ægtefælles midler i parrets **fælles** engagement blev bestridt af en anden af boets kreditorer over for bobestyreren, netop fordi boet var insolvent. Banken bad herefter den efterlevende om skriftligt at acceptere at overføre 34.850 kr. fra sin egen konto til boets konto, hvilket hun gjorde og dagen efter protesterede imod. Ankenævnet lagde til grund, at ægtefællerne hæftede solidarisk for både boliglån og budgetkonto, at accepten var afgivet skriftligt og uden forbehold, og at klageren ikke havde lidt et formueretligt tab, da midlerne gik til at nedbringe en gæld, hun under alle omstændigheder hæftede for. Sagen illustrerer, at den solidariske medhæftelse ikke berøres af, at det insolvente dødsbos kreditorer med rette kan angribe en modregning i afdødes midler.

LOV	Dødsboskifteloven § 70, stk. 4	Dødsboskifteloven § 71	Konkursloven § 42, stk. 1-5
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Insolvent dødsbos indsigelse mod modregning af indeståender til dækning af gæld frem for begravelsesudgifter 01.02.2018 Det finansielle ankenævn · Insolvent dødsbo protesterer mod bankens modregning i midler fra forvaltningskonto efter ophør af værgemål 03.03.2017 Det finansielle ankenævn · Afslag på krav om godtgørelse for istandsættelse af ejendom i insolvent dødsbo overtaget af bank 12.09.2012 Det finansielle ankenævn · Spørgsmål om hæftelse for fælles lån og modregning i insolvent dødsbo efterfulgt af klagers accept af betaling 31.01.2011		

§ 7 Fortrinsstillingen i § 71: begravelsesudgifter, pensionstilbagebetaling og bobestyrerens rekvirentsaler

§ 71 indeholder dødsboinsolvensrettens egen prioritetsregel, der ligger **forud for hele konkursordenen** i konkurslovens §§ 93-99:

I dødsboer, der behandles efter reglerne om insolvente boer, betales forud for anden gæld rimelige begravelsesudgifter og herefter krav på tilbagebetaling af for meget udbetalt pension, jf. lov om social pension § 33, stk. 6, 2. pkt., eller ægtefælles krav efter lov om social pension § 33, stk. 5. Omkostningsbeløb, der indgår i boet i forbindelse med en tvangsauktion over fast ejendom, anvendes dog forlods til betaling af bobestyrerens arbejde med tvangsauktionen.

Bestemmelsen har tre lag:

- Rimelige begravelsesudgifter** – videreførelse af den tidligere konkurslovs § 92, overført til dødsboskifteloven ved 1996-reformen, netop fordi dødsboer ikke længere tages under konkurs. Kravet

er, at udgifterne er *rimelige*. At rimelighedskravet har reelt indhold, fremgår af [SKS-1667/2012-SVE](#), hvor Skifteretten i Svendborg fandt begravelsesudgifter på i alt 126.859 kr. urimelige – et forhold, der sammen med boets aktiver på mindst 395.994 kr. udelukkede boudlæg og nødvendiggjorde en egentlig bobehandling.

2. **Tilbagebetaling af for meget udbetalt social pension** – indsat ved lov nr. 1116 af 29. december 1999 som led i en ændring af lov om social pension. Formålet var efter change-beskrivelsen at sikre, at det offentlige får dækket sine tilbagebetalingskrav i insolvente dødsboer, idet kravet placeres efter begravelsesudgifterne, men forud for al anden gæld.
3. **Bobestyrerens rekvirentsalær ved tvangsauktion** – indsat som 2. pkt. ved [LOV nr 221 af 21/03/2011](#). Forarbejderne forklarer både rækkevidde og begrænsning:

Forslaget indebærer, at rekvirentsalæret fremover skal gå forlods til betaling af bobestyrerens arbejde med tvangsauktionen. Et eventuelt overskydende beløb vil herefter gå til rimelige begravelsesudgifter mv. i overensstemmelse med hovedreglen i dødsboskiftelovens § 71, 1. pkt.

Efter forslaget er det alene bobestyrerens arbejde med tvangsauktionen, som får en særlig fortrinsstilling. Salæret for det arbejde, som bobestyreren i øvrigt har haft, skal dækkes som hidtil, dvs. efter at rimelige begravelsesudgifter mv. og visse tilbagebetalingskrav af udbetalt pension er dækket, jf. dødsboskiftelovens § 71, 1. pkt.

Forarbejderne understreger udtrykkeligt, at bobestyreren ikke har krav på hele beløbet: "Heraf følger, at bobestyreren ikke nødvendigvis skal modtage det fulde rekvirentsalær, smh. Østre Landsrets kendelse, refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 2007, s. 2746, der vedrører beregning af kurators salær, hvor boet er tilkendt et rekvirentsalær."

Spørgsmålet om tvangsauktion i overbehæftede dødsboer er også genstand for det sagskompleks, der udgøres af [SKS-3177/2011-ODE](#) og kæresagen [BS-561/2013-OLR](#). Sagerne angik en klage over bobestyrerens beslutning om at opgive salget af en ejendom i et insolvent dødsbo og – som overskriften på landsretskendelsen angiver – statskassens hæftelse for omkostningerne ved tvangsauktionen. Afgørelserne blev truffet i krydsfeltet mellem [dødsboskiftelovens § 69, stk. 4](#), [§ 70, stk. 1](#) og [§ 105, stk. 1](#) på den ene side og retsplejelovens tvangsauktionsregler samt konkurslovens § 27, stk. 2, og § 54, stk. 2, på den anden.

LOV [Dødsboskifteloven § 69, stk. 4](#) [Dødsboskifteloven § 71](#) [Konkursloven § 93](#)
[Lov om social pension § 33, stk. 5, 6](#)

PRAKSIS	Landsretten · Statskassens hæftelse for omkostninger ved tvangsauktion i insolvent dødsbo	30.05.2013
	Byretten · Kendelse om boudlæg og konkursboers forhold ved dødsfald	21.10.2013
	Byretten · Klage over bobestyrers beslutning om at opgive salg af ejendom i insolvent dødsbo	30.01.2013

§ 8 Massekrav efter § 72 og konkurslovens § 93 – kravene fra mellemperioden

En dødsboinsolvens adskiller sig fra en konkurs ved, at der næsten altid er gået tid mellem dødsfaldet og skifterettens afgørelse. I den mellemperiode kan boet have pådraget sig forpligtelser efter gensidigt bebyrdende aftaler, som afdøde havde indgået. [§ 72](#) løser dette ved at give fire sådanne kravtyper massekravsstatus:

Krav ifølge gensidigt bebyrdende aftaler fra tiden mellem dødsfaldet og skifterettens afgørelse om insolvensbehandling stilles efter konkurslovens § 93, nr. 3, såfremt

- 1. en arbejdstager efter anmodning fra boet har udført arbejde for dette,*
- 2. boet har benyttet en af afdøde lejet eller forpagtet fast ejendom,*
- 3. boet har rådet således over en ydelse, der er overgivet efter dødsfaldet, og for hvilken der skal svares vederlag, at ydelsen ikke kan tilbageleveres i væsentligt uforandret stand, eller*
- 4. fordringen eller kravet er godkendt af en midlertidig bobestyrer.*

Placeringen sker altså i [konkurslovens § 93, nr. 3](#) om "gæld, der pådrages boet under dets behandling", dvs. i den øverste massekravsklasse sammen med omkostninger ved insolvensens indtræden og ved boets behandling. Alt andet, der er opstået i mellemprioroden, falder tilbage på de simple krav i [konkurslovens § 97](#) – hvilket i praksis betyder ingen dividende.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med den almindelige omsorgspligt i dødsboskiftelovens § 8, stk. 1, der påhviler enhver, der er i besiddelse af afdødes aktiver. [Vejledning til kommuner om deponering og rydning af indbo efter afdød plejehjemsbeboer](#) gengiver forarbejderne til § 8 sådan:

Det følger af bemærkningerne til dødsboskiftelovens § 8, at nødvendige udgifter, som de pårørende eller andre måtte have afholdt til opbevaring af boets aktiver, kan forlanges dækket i boet, om fornødent som massekrav i det omfang, der er tilstrækkelige midler i boet. Afholdte udgifter, der ikke efter en konkret vurdering har været nødvendige for at opbevare afdødes aktiver på betryggende måde, kan således ikke forlanges dækket af boet.

Vejledningen anviser samtidig, at en udlejer kan opsigte lejemålet over for skifteretten med frigørende virkning, og at kommunen kan anmode skifteretten om at fremrykke bobehandlingen eller udpege en midlertidig bobestyrer efter § 12 – sidstnævnte er praktisk vigtigt, netop fordi § 72, nr. 4, giver massekravsstatus til krav godkendt af en midlertidig bobestyrer.

En beslægtet mellempriorodeproblemstilling er kreditorers krav efter tilbagetagelse af aktiver med ejendomsforbehold. Højesteret tog i [BS-39568/2019-HJR](#) stilling til restkravet efter tilbagetagelse af en bil med ejendomsforbehold i et dødsbo, med anvendelse af kreditaftalelovens §§ 35, 41 og 48, stk. 2, sammenholdt med dødsboskiftelovens § 82.

Endelig indeholder [§ 70 b](#) en praktisk regel om, at indbo og personlige effekter af beskeden værdi udleveres til arvingerne, og at bobestyreren kan betinge udleveringen af, at arvingerne rydder afdødes bolig. Forarbejderne til bestemmelsen advarer mod at overføre transgbeneficiet fra retsplejelovens § 509 uændret:

Af hensyn til kreditorerne må der derfor ved anvendelse af bestemmelsen i forslaget til § 70 b anlægges en noget mere restriktiv vurdering af, hvad der - i stedet for at blive realiseret med et eventuelt udbytte - blot kan udleveres til arvingerne.

Det forudsættes samtidig, at rydningsvilkåret ikke anvendes, "når omkostningerne til rydning og rengøring af boligen væsentligt overstiger værdien af de aktiver, som udleveres til de pågældende arvinger".

LOV

[Dødsboskifteloven § 8, stk. 1-3](#)[Dødsboskifteloven § 70b](#)[Dødsboskifteloven § 72](#)[Konkursloven § 93](#)[Konkursloven § 97](#)PRAKSIS **Højesteret** · Højesterets dom om restkrav efter tilbagetagelse af bil med ejendomsforbehold i et dødsbo 17.01.2020

§ 9 Statskassens subsidiære hæftelse efter § 69, stk. 4 – de tomme og overbehæftede boer

Den praktisk vigtigste nyskabelse ved 1996-reformen var [§ 69, stk. 4](#):

Omkostninger, der ikke kan dækkes af boets midler, betales af statskassen.

Forarbejderne beskriver præcist det problem, bestemmelsen løser:

I praksis forekommer der i stigende omfang boer, hvor det eller de væsentligste aktiver er overbehæftede. Efter praksis udføres det nødvendige arbejde i disse boer af skifteretterne, idet der i boerne oftest ikke findes midler til at antage en medhjælper for skifteretten, og der heller ikke findes nogen hjemmel til at bestemme, at de nødvendige omkostninger ved boets behandling skal betales af statskassen.

Og de trækker samtidig en klar ydre grænse:

Bestemmelsen giver den nødvendige hjemmel til at dække salær til bobestyreren og andre udgifter forbundet med bobehandlingen. Bestemmelsen giver derimod ikke hjemmel til at dække udgifter ved begravelsen.

Statskassehæftelsen er altså **subsidiær og afgrænset**: den dækker bobehandlingsomkostninger, herunder bobestyrerens salær, men ikke begravelsen – der i stedet har fortrinsstilling i boet efter [§ 71](#), i det omfang boet overhovedet har midler.

Rækkevidden af [§ 69, stk. 4](#), i forbindelse med tvangsauktion over en overbehæftet ejendom er netop det tema, som Østre Landsrets kendelse [BS-561/2013-OLR](#) af 30. maj 2013 bærer i sin overskrift – "Statskassens hæftelse for omkostninger ved tvangsauktion i insolvent dødsbo" – og som i første instans var behandlet i [SKS-3177/2011-ODE](#). Retsgrundlaget i de to afgørelser var dødsboskiftelovens [§ 69, stk. 4](#), og [§ 70, stk. 1](#), sammen med retsplejelovens [§ 393, stk. 3](#), og [§ 538 b](#) samt konkurslovens [§ 27, stk. 2](#), og [§ 54, stk. 2](#). Sagerne markerer, at bobestyrerens beslutning om **ikke** at fremme et salg af en overbehæftet ejendom kan påklages til skifteretten efter [§§ 96-97](#), og at omkostningssiden af den beslutning afgøres efter [§ 69, stk. 4](#).

Den praktiske betydning er, at heller ikke helt værdiløse dødsboer efterlades ubehandlede: hvor betingelserne for boudlæg ikke er opfyldt, men boet reelt er tomt, sikrer [§ 69, stk. 4](#), at en bobestyrer kan udpeges og aflønnes. Omvendt er statskassehæftelsen ikke en generel garanti mod, at bobehandlingen bliver dyr; skifterettens salærgodkendelse efter [§ 70, stk. 7](#), er det korrektiv, der holder omkostningerne nede.

LOV

[Dødsboskifteloven § 69, stk. 4](#)

[Dødsboskifteloven § 70, stk. 1, 7](#)

[Dødsboskifteloven § 96](#)

[Dødsboskifteloven § 97](#)

PRAKSIS

Landsretten · Statskassens hæftelse for omkostninger ved tvangsauktion i insolvent dødsbo

30.05.2013

Byretten · Klage over bobestyrers beslutning om at opgive salg af ejendom i insolvent dødsbo

30.01.2013

§ 10 Bobestyrerens salær – skifterettens obligatoriske prøvelse efter § 70, stk. 7

I insolvente boer er skifterettens godkendelse af bobestyrerens salær **obligatorisk**. [§ 70, stk. 7](#) lyder:

Bobestyrerens salærberegning skal godkendes af skifteretten på baggrund af en samlet vurdering af det udførte arbejde. Ved denne vurdering skal der navnlig tages hensyn til arbejdets omfang og boets beskaffenhed, det med arbejdet forbundne ansvar og det under de givne omstændigheder opnåede resultat.

Kriterierne blev tilføjet ved 2011-revisionen, og forarbejderne oplyser, at de er hentet fra konkurslovens § 239, stk. 2. Hertil kommer, at skifteretten efter [§ 79, stk. 5](#) af egen drift ved kendelse kan ændre beregningen af bobestyrerens salær.

Praksis om salærfastsættelse i dødsboer – som med de nævnte kriterier har direkte overføringsværdi til insolvente boer – viser tre gennemgående træk:

- **Boets beskaffenhed vejer tungt.** I [SKS-2062/2017-VIB](#) fastsatte Skifteretten i Viborg salæret til 100.000 kr. plus moms i et bo med aktiver på 3.982.770,31 kr., som retten anså for "relativt simpelt", selv om bobestyreren havde opgjort 32,83 advokattimer og 73,96 sekretærtimer.
- **Sekretærtid honoreres kun som selvstændigt boarbejde.** Samme kendelse udtaler:

Skifteretten lægger om den anvendte sekretærtid til grund, at der ikke er tale om selvstændigt boarbejde, men om tid anvendt til skrivning efter diktat.

Vestre Landsret stadfæstede i [BS-165/2019-VLR](#) afgørelsen med bemærkningen: "Efter en samlet vurdering finder landsretten, at salæret, der også indbefatter det selvstændige arbejde, der er udført af bobestyrerens sekretær, passende er fastsat til 100.000 kr. plus moms." Bobestyrerens påstand om 155.000 kr. – som hovedarvingen havde godkendt – blev ikke taget til følge; **godkendelse fra arvinger (eller i insolvente boer: kreditorer) binder altså ikke skifteretten.**

- **Der honoreres kun for det arbejde, bobehandlingen faktisk krævede.** I [SKS-218/2007-SVE](#) nedsatte Skifteretten i Svendborg et påstået salær på 20.400 kr. til 5.000 kr., fordi bobestyrerbehandlingen alene havde ført til et arveafkald fra et særbarn mod vederlag, hvorefter boet blev udleveret til uskiftet bo:

Under disse omstændigheder findes bobestyreren kun at have krav på et arbejdsvederlag for at etablere ordningen med særbarnet. Dette vederlag fastsættes skønsomt til 5.000 kr + moms. Oplysningerne om det uforholdsmæssige tidsforbrug kan ikke føre til andet resultat.

Omvendt viser [BS-324/2008-OLR](#), at prøvelsen historisk har haft processuelle grænser: Østre Landsret ophævede her skifterettens nedsættelse af et bobestyrersalær, fordi nedsættelsen var sket af egen drift, uden at nogen arving havde gjort indsigelse. I insolvente boer er den problemstilling i dag uden praktisk betydning, fordi § 70, stk. 7, gør skifterettens godkendelse til en ubetinget betingelse for salærets udbetaling, og § 79, stk. 5, udtrykkeligt hjemler ændring af egen drift.

At salærets størrelse også har konsekvenser uden for skifteretten, illustreres af Landsskatterettens afgørelse i [22-0060068](#), hvor et bobestyrerhonorar på 375.000 kr., der endnu ikke var godkendt af skifteretten, ikke kunne fragå i aktivmassen ved bedømmelsen af boets skattepligt efter dødsboskatteovens § 6 – aktiver og passiver skal vurderes hver for sig. Samme princip blev anvendt i [11-02479](#). Endelig viser Finansielle Ankenævns sag [10/2024](#), at arvinger ikke kan vælte bobestyrersalæret over på den kreditor, hvis (berettigede) anmeldelse udløste bobestyrerbehandlingen.

LOV

[Dødsboskifteloven § 70, stk. 7](#)
[Dødsboskifteloven § 79, stk. 5](#)
[Konkursloven § 239, stk. 2](#)

PRAKSIS

Landsretten · Landsretten stadfæster skifterettens salærfastsættelse til bobestyrer

07.06.2019

Landsretten · Landsrettens ophævelse af skifterettens nedsættelse af bobestyrersalær i uskiftet bo	26.03.2008
Byretten · Fastsættelse af bobestyrers salær i dødsbo	02.04.2019
Byretten · Kendelse om fastsættelse af bobestyrersalær	25.01.2008
Landsskatteretten · Dødsboskat: Vurdering af aktiver og passiver ved skattepligt – Bobestyrerhonorar	08.09.2022
Landsskatteretten · Skattepligt for dødsbo – overskridelse af beløbsgrænse i dødsboskatteloven	04.09.2012
Det finansielle ankenævn · Arvingers krav om erstatning for bobestyrersalær afvist efter bankens eftergivelse af gæld	21.10.2024

Arvingernes og længstlevendes hæftelsesfrigørelse mod §

§ 11 104-tilbagelevering

Insolvensbehandlings vigtigste virkning for de private parter er, at gældshæftelsen falder bort. Systemet består af tre bestemmelser, der alle er betinget af, at forpligtelserne efter § 104 opfyldes:

- **Længstlevende ægtefælle.** Efter § 23 kan den længstlevende ægtefælle eller en kreditor anmode skifteretten om, at et bo, der må antages at være insolvent, tages under bobestyrerbehandling. Imødekommes anmodningen, jf. § 69, og opfylder ægtefællen sine forpligtelser efter § 104, hæfter ægtefællen ikke for afdødes forpligtelser – uanset § 22, stk. 1, nr. 2.
- **Arvinger ved privat skifte.** Har arvingerne delt boets aktiver eller anvendt samtlige boets midler til gældsdekning uden at opfylde eller sikre opfyldelsen af forpligtelser, der kan kræves dækket i boet, hæfter de efter § 27, stk. 1 personligt og solidarisk for gælden. Efter § 29 bortfalder denne hæftelse dog, hvis boet overgår til bobestyrerbehandling efter § 30, og arvingen opfylder sine forpligtelser efter § 104 – med den begrænsning, der følger af § 27, stk. 2, for arvinger repræsenteret ved værge eller skifteværge eller under konkurs.
- **Ved insolvensafgørelsen.** § 69, stk. 3 gør § 104 tilsvarende anvendelig, når der træffes afgørelse om insolvensbehandling.

Den materielle rækkevidde af § 104 er streng. Forarbejderne til § 69 formulerer det skarpt:

*Enhver, der fra boet har modtaget mere end vedkommende kan kræve, har således pligt til at tilbagelevere det modtagne eller tilsvare berigelsen m.v. efter forslagens § 104. Derved er der tale om en videregående pligt end efter dansk rets almindelige regler om *condictio indebiti*.*

Forarbejderne til § 104 forklarer opbygningen: bestemmelsens stykker svarer systematisk til konkurslovens omstødsesretsvirkninger i kapitel 8 – stk. 1 til konkurslovens § 75 (godtroende begunstiget), stk. 2 til § 76 (ondtroende begunstiget), stk. 3 til den kvalitative regel i § 77, stk. 4 til lempelsesreglen i § 78, stk. 5 til § 79 om tredjemand og stk. 6 til § 80, stk. 1, om frigivet pant eller kaution. Hovedreglen er, at modtageren skal fralægge sig berigelsen, dog ikke ud over boets tab, mens ond tro udløser fuldt erstatningsansvar:

Som udgangspunkt har modtageren af boets midler alene pligt til at fralægge sig den berigelse, vedkommende har opnået, men ikke pligt til at erstatte boet dets tab. Var modtageren imidlertid i ond tro, som tilfældet meget vel kan være, hvor privatskiftende arvinger deler boets aktiver mellem sig uden at dække boets gældsforpligtelser, bør der derimod være pligt til at erstatte boet dets tab.

Sager om tilbageførsel til dødsboet afgøres af skifteretten, jf. § 89, stk. 1, nr. 3. Et illustrativt eksempel på tilbageførselspligtens praktiske gennemslag – om end afgjort på ugyldighedsgrundlag og ikke efter § 104 – er **BS-35856/2022-GLO**, hvor en søn blev dømt til at tilbageskøde en ejendom til dødsboet eller betale 3,5

mio. kr. samt tilbagebetale 251.065 kr. hævet i kraft af fuldmagt. Retten fremhævede, at en fuldmagtshaver ikke kan foretage en så vidtrækkende disposition udelukkende til egen økonomisk fordel, og at manglende dokumentation for udlæg går ud over den, der har rådet over midlerne. Netop denne type dispositioner op til dødsfaldet vil i et insolvent bo kunne angribes både efter § 104 og efter de omstødsesregler, som § 70, stk. 4, henter i konkursloven.

LOV

Dødsboskifteloven § 23

Dødsboskifteloven § 27, stk. 1, 2

Dødsboskifteloven § 29

Dødsboskifteloven § 69, stk. 3

Dødsboskifteloven § 104, stk. 1-6

PRAKSIS

Byretten · Søn dømt til at tilbagelevere ejendom og betale penge til dødsbo på grund af faderens svækkede helbred og manglende habilitet

28.09.2023

§ 12 Afgrænsning: konkurs indtrådt før dødsfaldet, boudlæg og skattemæssige konsekvenser

Var afdøde allerede under konkurs? Insolvensbehandling efter § 69 forudsætter, at insolvensen håndteres i dødsboet. Var afdøde erklæret konkurs inden dødsfaldet, og var konkursbehandlingen ikke afsluttet, må konkursbo og dødsbo holdes adskilt. Det er præcist formuleret i **SKS-1667/2012-SVE**:

Efter konkurslovens § 32 omfatter konkursmassen, hvad der under konkursen tilfalder skyldner. Bestemmelsen omfatter sprogligt ikke aktiver, der ikke tilfalder skyldner, men hans dødsbo, og de aktiver, der foreligger eller frigøres ved dødsfaldet undergives en særlig behandling i dødsboet og skal fordeles blandt kreditorerne i dødsboet, og der kan være, men behøver ikke at være, identitet mellem kreditorgruppen i henholdsvis konkursboet og dødsboet, jfr konkurslovens § 38.

Skifteretten henførte konkret tre poster til dødsboet og ikke til konkursboet:

Aktiv	Beløb	Grundlag
Krav mod Lønmodtagernes Dyrtidsfond	65.399,73 kr.	Lov om Lønmodtagernes Dyrtidsfond § 12 og § 2, stk. 2
Rest af ulykkesforsikringssum	100.000,00 kr.	Konkurslovens § 36 og retsplejelovens § 513, stk. 1
Boslodskrav	194.595,50 kr.	Opstår ved formuefællesskabets ophør ved dødsfaldet

Begrundelsen er, at midlerne var kreditorbeskyttede i levende live, men frigives til dødsboet, fordi beskyttelsesformålet bortfalder ved døden – og at boslodskravet først opstår ved formuefællesskabets ophør. Samme afgørelse afviste boudlæg, både på grund af aktivernes størrelse (mindst 395.994 kr.) og fordi de opgjorte begravelsesudgifter på 126.859 kr. blev anset for urimelige.

Boudlæg. Er boets aktiver reelt værdiløse, afsluttes boet ved boudlæg i stedet for insolvensbehandling; om skifterettens oplysningspligt over for en kreditor i den situation, se **SKS-3154/2023-ODE**.

Skatteretligt samspil. Insolvente dødsboer er skattemæssigt reguleret i dødsboskattelovens kapitel 8, ikke i konkursskatteloven. Det følger af **cirkulæret om visse skattemæssige forhold ved konkurs, pkt. 18**:

Dødsboer, hvor konkursen indtræder efter dødsfaldet, er ikke omfattet af konkursskatteloven og dens regler om skattefrihed og begrænsning af underskudsfremførsel, jf. konkursskattelovens § 6, der ikke nævner dødsboer.

Cirkulæret tilføjer, at hvis afdøde blev erklæret konkurs **inden** dødsfaldet, foretages afsluttende ansættelse for dødsåret efter de almindelige regler i kildeskattelovens § 14, stk. 1-8, kun hvis boet eller skattemyndigheden begærer det, mens en forudgående anmodning om beskatning af konkursindkomsten står ved magt efter kildeskattelovens § 14, stk. 11.

At selve skifteretsafgørelsen efter § 69 udløser skattefritagelsen for boet, er lagt til grund i Vestre Landsrets dom [SKM2017.276.VLR](#) (B-1418/15), hvor afdøde forud for sin død havde optaget lån i sine faste ejendomme, og Skatteministeriets omgængelsesbetragtninger ikke kunne føre til beskatning af civilretligt gyldige dispositioner, når boet var taget under insolvensbehandling. Skattestyrelsen gengiver i Den juridiske vejledning princippet sådan, at når skifteretten har truffet beslutning om insolvensbehandling efter dødsboskiftelovens § 69, er dødsboet fritaget for at betale indkomstskat. Et insolvent dødsbo er dog fortsat et selvstændigt skattesubjekt, jf. Landsskatterettens kendelse SKM2013.585.LSR.

LOV

[DødsboskatteLoven § 6, stk. 1](#)[Dødsboskifteloven § 69, stk. 1](#)[Konkursloven § 32](#)[Konkursloven § 38](#)

PRAKSIS Byretten · Højesterets kendelse om skifterets oplysningspligt ved boudlæg

08.02.2024

Byretten · Kendelse om boudlæg og konkursboers forhold ved dødsfald

21.10.2013

§ 13 Boets afslutning: afsluttende bomøde, udlodning og kæreadgang

Afslutningen af et insolvent dødsbo følger konkurslovens model, men med bobestyreren i kurators og – for en række funktioners vedkommende – skifterettens sted.

[§ 70, stk. 6](#) fastlægger den afsluttende procedure:

Kreditorerne indkaldes til det afsluttende bomøde med et varsel på 2 uger. Indkaldelse kan ske ved bekendtgørelse i Statstidende. Boopgørelsen med bilag skal ligge til eftersyn på bobestyrerens kontor. Dividendens størrelse skal fremgå af indkaldelsen.

Bestemmelsen er indsat ved [LOV nr 221 af 21/03/2011](#) og erstatter den tidligere henvisning til konkurslovens § 150, stk. 1. Forarbejderne forklarer valgfriheden mellem brev og Statstidende:

Med forslaget ændres bestemmelsen dog således, at bobestyreren fremover selv kan beslutte, om indkaldelse bør ske ved bekendtgørelse i Statstidende, eller om der blot skal ske indkaldelse ved brev el. lign. Er antallet af kreditorer i boet så højt, at omkostningerne ved at udsende særskilt meddelelse til kreditorerne overstiger annonceomkostningerne, kan bobestyreren imidlertid fortsat vælge at indkalde via Statstidende.

Forarbejderne præciserer samtidig, at der "alene er pligt til at indkalde kendte kreditorer, hvis krav ikke er prækluderet", og at kravet om bekendtgørelse om boets slutning i Statstidende (konkurslovens § 155, stk. 1) er udgået som overflødigt i dødsboer.

Selve regnskabet og udlodningen sker efter de overførte regler i konkurslovens § 143, §§ 145-149, § 151, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2, § 153 og § 154, jf. [§ 70, stk. 4](#). Efter de oprindelige forarbejder til § 70 indebærer overførslen af konkurslovens § 151, stk. 1, 1. pkt., at

der [skal] gives fordringshaverne lejlighed til på en skiftesamling at udtale sig om det af bobestyreren udarbejdede udkast til regnskab og udlodning. Bobestyreren skal derefter stadfæste udkastet, medmindre dette lider af fejl eller mangler, der nødvendiggør, at det må laves om.

De almindelige regler om boopgørelse i §§ 66-68 finder ikke anvendelse, jf. § 70, stk. 1, og forarbejderne til 2011-revisionen anviser i stedet klagevejen: "En kreditor, der er uenig i boopgørelsen, kan klage over bobestyreren efter reglerne i dødsboskiftelovens §§ 96-97."

Skifterettens afgørelser kan kæres efter retsplejelovens regler, jf. [§ 105, stk. 1](#) – den bestemmelse, kæresagen [BS-561/2013-OLR](#) blev behandlet under. En række afgørelser er dog undtaget fra prøvelse i højere ret efter § 105, stk. 2, og for afgørelser om fritagelse for brug af skifteportalen kræves i dag Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. de ændringer, der blev gennemført ved [LOV nr 697 af 24/05/2022](#) og [LOV nr 1553 af 12/12/2023](#).

Efter boets afslutning er adgangen til genoptagelse snæver, jf. [SKS-402/2014-ARH](#) og [SKS-2312/2009-HJO](#), og krav, der først opdages senere, må rejses af boet selv efter genoptagelse eller af arvingerne efter fristfastsættelse i medfør af § 109, jf. [BS-904/2009-FRB](#).

LOV	Dødsboskifteloven § 70, stk. 1, 4, 6	Dødsboskifteloven § 96
	Dødsboskifteloven § 105, stk. 1, 2	Dødsboskifteloven § 109
PRAKSIS	Landsretten · Statskassens hæftelse for omkostninger ved tvangsauktion i insolvent dødsbo 30.05.2013 Byretten · Anmodning om genoptagelse af dødsbo alene med henblik på ændring af skattemæssig status 01.02.2016 Byretten · Afgørelse om afvisning af genoptagelse af dødsbo 13.03.2012 Byretten · Afvisning af sag om tilbagebetaling af plejhjemsudgifter til dødsbo efter langvarigt omsorgssvigt 10.03.2010	

§ 14 Sammenfatning – de bærende linjer i praksis om insolvente dødsboer

Praksis om insolvente dødsboer er kvantitativt begrænset, men strukturelt klar. Fem linjer træder frem.

1. Insolvensbehandlingen er en konkurs uden dekret. Materielt er der tale om en konkursbehandling: fristdag, nærstående, omstødelse, konkursorden, skiftesamlinger og udlodning gælder alle via [§ 70, stk. 4](#). Formelt er der ikke tale om konkurs: der afsiges intet dekret, kendelsesform kræves kun ved tvist om insolvensspørgsmålet, og bobestyreren varetager både kurators og dele af skifterettens funktioner. Konsekvensen er, at konkursrettens praksis om fx omstødelse – [BS-59868/2023-VLR](#), [BS-647/2014-VLR](#) og [BS-25020/2021-HJR](#) – skal anvendes i dødsboet med skifterettens § 69-afgørelse som skæringspunkt.

2. Fortrinsstillingen i § 71 er dødsboinsolvensrettens særkende. Rimelige begravelsesudgifter går forud for alt andet – også forud for massekrav og bobestyrersalær – men rimelighedskravet håndhæves, jf. [SKS-1667/2012-SVE](#). Rekvirentsalæret ved tvangsauktion er siden 2011 gået forlods til bobestyrerens auktionsarbejde, men uden at bobestyreren nødvendigvis får hele beløbet.

3. Modregningstvister dominerer den offentliggjorte praksis. Finansielle Ankenævn har i [271/2017-](#), [214/2016](#) og [1184/2009](#) udviklet en praksis, der prøver pengeinstitutters modregning efter [konkurslovens § 42](#) og holder den op mod § 71 – og som samtidig fastholder, at den efterlevendes solidariske medhæftelse består uafhængigt af, om modregningen i afdødes midler kan opretholdes.

4. Omkostningerne kontrolleres i to led. Skifteretten godkender salæret efter § 70, stk. 7 og kan ændre beregningen af egen drift efter § 79, stk. 5; praksis i [SKS-2062/2017-VIB](#), [BS-165/2019-VLR](#) og [SKS-218/2007-SVE](#) viser en nøgtern, resultatorienteret prøvelse, hvor sekretærtid kun honoreres som selvstændigt boarbejde, og hvor arvingers eller kreditorers godkendelse ikke binder retten. Rækker boets midler ikke, træder statskassen til efter § 69, stk. 4 – men aldrig for begravelsen.

5. Hæftelsesfrigørelsen købes med § 104. Både længstlevende ægtefælle (§ 23) og arvinger (§ 29) slipper for afdødes gæld, men kun mod at fralægge sig enhver berigelse efter § 104 – en pligt, forarbejderne udtrykkeligt betegner som videregående end *condictio indebiti*, og som er modelleret over konkurslovens omstødsesretsvirkninger.

For tilgrænsende emner henvises til praksisoversigterne om [dødsboskifte](#) (solvent bobehandling, privat skifte, boudlæg), [arveret](#) (arvefordeling, tvangsarv, testamente, uskiftet bo), [konkurs](#) og [omstødelse i konkurs](#), [rekonstruktion](#), [gældssanering](#) samt [forældelse af pengekrav og afbrydelse](#), der er relevant for de anmeldte fordringers eksistens.

LOV

Dødsboskifteloven § 69, stk. 1-4

Dødsboskifteloven § 70, stk. 4, 7

Dødsboskifteloven § 71

Dødsboskifteloven § 104, stk. 1-6

Konkursloven § 42, stk. 1

PRAKSIS

Højesteret · Højesteretsdom om omstødelse af sikkerhedsstillelse og gældsafvikling grundet utilbørlig begunstigelse af bank

01.06.2022

Landsretten · Omstødelse af bankens udvidelse af sikkerhed i konkursramt ejendomsselskab

13.05.2025

Landsretten · Landsretten stadfæster skifterettens salærfastsættelse til bobestyrer

07.06.2019

Landsretten · Omstødelse af gaveoverdragelse - Insolvensvurdering på fuldbyrdelsestidspunktet

15.09.2015

Byretten · Fastsættelse af bobestyrers salær i dødsbo

02.04.2019

Byretten · Kendelse om boudlæg og konkursboers forhold ved dødsfald

21.10.2013

Byretten · Kendelse om fastsættelse af bobestyrersalær

25.01.2008

Det finansielle ankenævn · Insolvent dødsbos indsigelse mod modregning af indeståender til dækning af gæld frem for begravelsesudgifter

01.02.2018

Det finansielle ankenævn · Insolvent dødsbo protesterer mod bankens modregning i midler fra forvaltningskonto efter ophør af værgemål

03.03.2017

Det finansielle ankenævn · Spørgsmål om hæftelse for fælles lån og modregning i insolvent dødsbo efterfulgt af klagers accept af betaling

31.01.2011

REFERENCE	Lovgrundlag		6 paragraffer
	Dødsboskifteloven § 69 stk. 1-4	Dødsboskifteloven § 70 stk. 1-7	
	Dødsboskifteloven § 71	Dødsboskifteloven § 72	
	Dødsboskifteloven § 104 stk. 1-6	Konkursloven § 93	

MATERIALE	Citerede afgørelser		31 afgørelser
HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS			5
24.11.2022	Omstødelse af tredjemandsbetaling i koncernforhold efter konkurslovens § 74	bs-20461-2022-hjr	

01.06.2022	Højesteretsdom om omstødelse af sikkerhedsstillelse og gældsafvikling grundet utilbørlig begunstivelse af bank	2104-2508
24.02.2020	Konkursbegæring og retlig interesse ved mistanke om omstødelige dispositioner til ægtefælle	58-2019
17.01.2020	Højesterets dom om restkrav efter tilbagetagelse af bil med ejendomsforbehold i et dødsbo	bs-39568-2019-hjr
10.02.2016	Højesterets vurdering af inhabilitet for testamentsindsat bobestyrer ved tvist om fortolkning af kodicil	159-2015

LANDSRET TEN · ANKEINSTANS

7

13.05.2025	Omstødelse af bankens udvidelse af sikkerhed i konkursramt ejendomsselskab	10401-12240
07.06.2019	Landsretten stadfæster skifterettens salærfastsættelse til bobestyrer	5700-6813
15.09.2015	Omstødelse af gaveoverdragelse - Insolvensvurdering på fuldbyrdelsestidspunktet	1637-1973
30.05.2013	Statskassens hæftelse for omkostninger ved tvangsauktion i insolvent dødsbo	6660-7999
25.05.2010	Dom om omstødelse af ægtepagt og gyldigheden af låneaftaler	6546-7858
13.10.2009	Frifindelse for omstødelse af ejendomsoverdragelse - Østre Landsret ændrer byretsdom	7288-8787
26.03.2008	Landsrettens ophævelse af skifterettens nedsættelse af bobestyrersalær i uskiftet bo	5000-6020

BYRET TEN · FØRSTE INSTANS

11

08.02.2024	Højesterets kendelse om skifterets oplysningspligt ved boudlæg	9442-10977
20.11.2023	Omstødelse af bankdispositioner efter konkurslovens § 74: Utilbørlig indfrielse af kreditter med friværdi fra ejendomssalg efter insolvensindtræden	10276-12072
28.09.2023	Søn dømt til at tilbagelevere ejendom og betale penge til dødsbo på grund af faderens svækkede helbred og manglende habilitet	9577-11161
02.04.2019	Fastsættelse af bobestyrers salær i dødsbo	5699-6812
19.09.2016	Sag om omstødelse af betalinger til nærtstående forud for konkurs	1096-1320
01.02.2016	Anmodning om genoptagelse af dødsbo alene med henblik på ændring af skattemæssig status	5697-6810
21.10.2013	Kendelse om boudlæg og konkursboers forhold ved dødsfald	5033-6053
30.01.2013	Klage over bobestyrers beslutning om at opgive salg af ejendom i insolvent dødsbo	6659-7998
13.03.2012	Afgørelse om afvisning af genoptagelse af dødsbo	5842-6976
10.03.2010	Afvisning af sag om tilbagebetaling af plejehjemsudgifter til dødsbo efter langvarigt omsorgssvigt	675-770
25.01.2008	Kendelse om fastsættelse af bobestyrersalær	4999-6019

LANDSSKATTERETTEN · ADMINISTRATIV KLAGEINSTANS

2

08.09.2022	Dødsboskat: Vurdering af aktiver og passiver ved skattepligt – Bobestyrerhonorar	22-0060068
04.09.2012	Skattepligt for dødsbo – overskridelse af beløbsgrænse i dødsboskatteloven	11-02479
DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS		6
10.10.2025	Indsigelse mod Nordeas anmeldelse af krav i insolvent dødsbo efter ægtefælle og krav om erstatning for bobestyreromkostninger	172/2025
21.10.2024	Arvingers krav om erstatning for bobestyrersalær afvist efter bankens eftergivelse af gæld	10/2024
01.02.2018	Insolvent dødsbos indsigelse mod modregning af indeståender til dækning af gæld frem for begravelsesudgifter	271/2017
03.03.2017	Insolvent dødsbo protesterer mod bankens modregning i midler fra forvaltningskonto efter ophør af værgemål	214/2016
12.09.2012	Afslag på krav om godtgørelse for istandsættelse af ejendom i insolvent dødsbo overtaget af bank	236/2011
31.01.2011	Spørgsmål om hæftelse for fælles lån og modregning i insolvent dødsbo efterfulgt af klagers accept af betaling	1184/2009